

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

¹ Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Анотація. У цій статті розглядаються науково-прикладні аспекти фінансової децентралізації, аналізуючи досвід країн Європи. Зосереджено увагу на структурі доходів бюджетів в країнах Європи та запропоновано заходи щодо імплементації міжнародного досвіду децентралізації в Україні.

Ключові слова: фінансова децентралізація; фінансові ресурси; податкові надходження; ресурсний потенціал.

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Abstract: This article examines the scientific and applied aspects of financial decentralization, analyzing the experience of European countries. The focus is on the structure of revenues of European budgets and proposed measures for the implementation of international experience of decentralization in Ukraine.

Keywords: financial decentralization; financial resources; tax revenues; resource potential.

Важливим є досвід європейських країн щодо досконалого бюджетного процесу і високої фінансової дисципліни при існуванні комплексу проблем в процесі децентралізації, які необхідно завчасно врахувати та усунути [2, с. 70]. Успішна імплементація децентралізаційних процесів для створення ефективної моделі управління в системі децентралізованої влади, повинна базуватися на адекватних соціальних стандартах, незалежності, ефективності, доступності і прозорості судової системи. Кількість одиниць місцевого самоврядування у країнах Європи показано на рис.1.

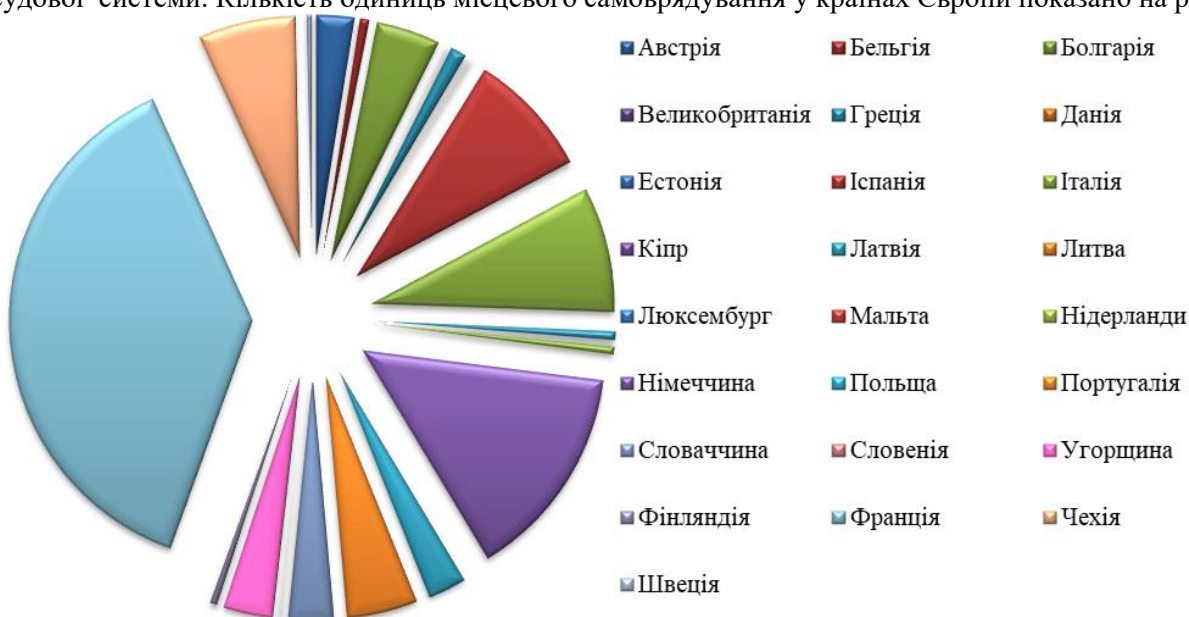

Рис. 1. Одиниці місцевого самоврядування, 2020 р.

Найбільша кількість одиниць місцевого самоврядування серед аналізованих країн є у Франції, середні показники у Німеччина, Італії, Іспанії, а найменше у Греції. Зокрема, в таких країнах як

Данія, Литва та Швеція кількість органів місцевого самоврядування зменшилася на 80%, у Великобританії – на 77%.

Окремим етапом реформи децентралізації, окрім формування спроможних адміністративно-територіальних утворень, є ефективний розподіл завдань і компетенцій публічної влади та закріплення за органами місцевого самоврядування відповідних повноважень. При цьому, повноваження органів місцевого самоврядування надаються на основі принципу субсидіарності, з максимальним наближенням надання суспільних послуг до населення, а сам орган, який приймає рішення про її надання, - до проблеми, яку він покликаний вирішити. Загалом, більшість країн здійснює розподіл повноважень на різних рівнях на основі принципу загальної компетенції.

Зважаючи на особливості побудови бюджетної системи країн, науковці виділяють три моделі розподілу доходів бюджетів різних рівнів, а саме [1, с. 140]:

- розподіл податкових надходжень та інших доходів між різними рівнями бюджетної системи країни – модель, частково характерна для США;
- розщеплення доходів від оподаткування через закріплення за бюджетами різних рівнів конкретно визначених часток податкових надходжень в межах єдиної податкової ставки – модель, частково характерна для Німеччини;
- встановлення на рівні адміністративно-територіальних утворень надбавок до загальнодержавних податків – модель, характерна для Швеції. Структура доходів місцевих бюджетів в країнах Європи у 2020 році, зображено на рисунку 2.

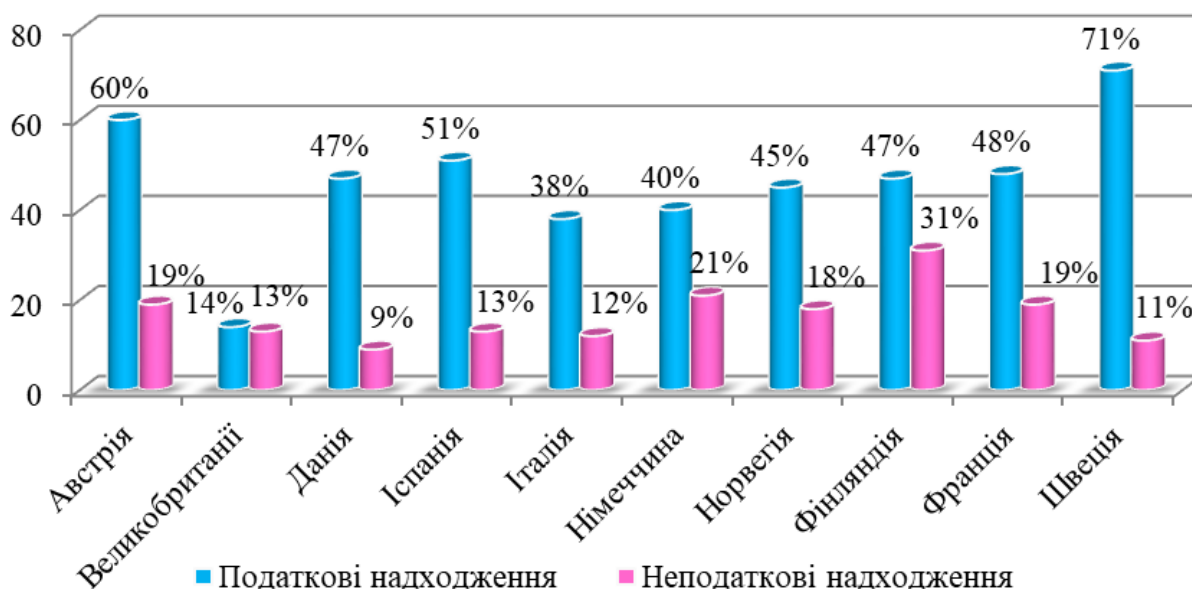

Рис. 2. Структура податкових та неподаткових надходжень в окремих країнах Європи, 2020 р.

На рисунку 2 простежується найбільший відсоток податкових надходжень у Швеції -71% та Австрії – 60%, а найнижчий у Великобританії – 14%, якщо характеризувати неподаткові надходження то найвищий відсоток – Фінляндія (31%), а найнижчі показники у Швеції (11%) та Данії (9%).

У Франції за рахунок місцевих податків та зборів дохідна частина місцевих бюджетів поповнюється на 65%, у Німеччині – на 47%, у Великобританії – на 36%. При цьому, в європейських країнах розгалужена система місцевих податків та зборів: у Бельгії їх простежуються більше 100, в Італії – 70, а у Франції – 50 [3, с. 104].

Досвід Європейських країн, щодо децентралізації, дає можливість зазначити, що це багатоаспектний процес, який має низку проявів та полягає у передачі частини функцій, повноважень та фінансів від центральної влади на місцевий рівень. Тенденція до широкого впровадження

децентралізації спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, вирішенню економічних, правових та політичних проблем. Також необхідно звернути увагу на такий критерій, як сфера фінансування і, спираючись на досвід інших країн, враховуючи особливості нашої країни, продовжити реформування місцевого фінансування для досягнення стабільності та самодостатності локальних органів влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пігуль Н. Г. Боярко І. М., Люта О.В. (2020) Європейський досвід формування доходів місцевих бюджетів. Вісник ХНУ. Економічні науки. 2020 №5 (192) т. 2. С. 138-142
2. Разуваєва Д. В. (2014) Вітчизняний та зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів. Управління розвитком. 2014. №10(173)., С. 69-71.
3. Sodoma R., Dubynetska P., Kupchak M., Lesyk L., Podzizei O., Zhuk M. (2021) Financial decentralization of territorial communities in the context of the implementation of international experience. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 6, No 41 (2021), p.100-111.

Содома Руслана Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів, e-mail: sodomaruslana@gmail.com

Sodoma Ruslana I. – Ph. D. in Economics, Associate Professor, of the Department of Law and Management in the field of civil protection, Lviv State University of Life Safety, Lviv, e-mail: sodomaruslana@gmail.com